

Mens & LANDSCHAP

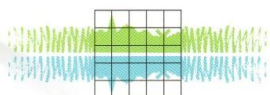
ONTWIKKELINGEN IN ZUID-HOLLAND

1

- › Geluk = andere mensen
- › Het effect van individualisering op het vinden van groene vrijwilligers
- › Het favoriete landschap van...

JAARGANG 2
zomer 2012, € 8,50

Landschapsbeheer Zuid-Holland

➤ Interview met Evelien Tonkens en Derk Jan Stobbelaar

Door Wim van Wijk

“Individualisering leidt niet per se tot minder vrijwilligers”

Landschapsbeheer Zuid-Holland kan profiteren van de behoefte van mensen om ergens bij te horen. Maar dan moet de stichting wel meer aan de weg timmeren, vindt Evelien Tonkens, hoogleraar actief burgerschap aan de Universiteit van Amsterdam. “Het is een vrij onbekende club.” Dat vindt ook Derk Jan Stobbelaar, lector aan hogeschool Van Hall Larenstein in Velp. Maar zij verschillen van mening over de rol die de overheid kan spelen om mensen ertoe te brengen zelf een bijdrage te leveren aan het onderhoud van natuur en landschap.

De samenleving bestaat meer en meer uit individuen; mensen trekken zich terug in hun privé-domein en voelen zich minder betrokken bij hun omgeving. In hoeverre werkt dit door in de bereidheid van mensen om zich als vrijwilliger in te zetten voor natuur en landschap? We vroegen het Evelien Tonkens die behalve aan de universiteit ook

Actief in de vrijwilligersgroep IVN Nieuwkoop/ Noorden is een van de manieren om een bijdrage te leveren aan natuur en landschap

FOTO: LANDSCHAPSBEHEER ZUID-HOLLAND

Derk Jan Stobbelaar (links): "Burgers zijn net zo belangrijk als de overheid om de natuur te beschermen"

FOTO: ARIËTTE ZUIDHOFF

verbonden is aan de stichting Actief Burger-schap en aan Derk Jan Stobbelaar, lector geïntegreerd natuur- en landschapsbeheer aan hogeschool Van Hall Larenstein en auteur van het boek 'Bewoners maken het groen'.

Tonkens: "Individualisering werkt op twee manieren door in de mate waarin burgers betrokken zijn bij de maatschappij. De band met traditionele organisaties zoals kerken, vakbonden en politieke partijen is er losser door geworden, maar anderzijds heeft de individualisering er juist ook weer toe geleid dat mensen meer behoefte hebben om ergens bij te horen."

Doe een beroep op mensen

Of die behoefte specifiek gunstig uitpakt voor natuurverenigingen, kan zij zo een-twee-drie niet zeggen. "Wel is het een feit dat mensen natuur belangrijk vinden, wat zich laat afleiden uit de grote aantallen leden van clubs als Natuurmonumenten en het Wereld Natuur Fonds. Punt is wel dat een lidmaatschap van zulke verenigingen verder tot weinig verplicht. Je krijgt een blad toegestuurd en maakt je contributie over, maar verder hoeft je niet veel te doen. Er wordt geen of nauwelijks een beroep op je gedaan. Dat zou vaker gedaan moeten worden."

Legitimiteit

Stobbelaar is het met haar eens, maar vindt ook dat individualisering niet het hele verhaal vertelt. "Die behoefte om ergens bij te horen, wat zich vertaalde in de sterke groei van het ledental van Natuurmonumenten, heeft ook een andere verklaring. In de jaren tachtig en negentig is er een intensieve wervingscampagne gevoerd, die weifelaars over de streep heeft getrokken. Maar de laatste vijf jaar ziet met name Natuurmonumenten veel leden vertrekken. Dat heeft te maken met het in twijfel trekken van de legitimiteit van natuurbeheer." Als voorbeeld noemt hij de commotie rond de korenwolf en de zeggekorfslak die bij veel mensen de vraag heeft doen rijzen of het natuurbeleid is doorgeschooten. Daar kwam Natura 2000 nog bij. "Het lijkt alsof de stringente eisen die Natura 2000 stelt, Nederland op slot zetten – wat overigens niet klopt – waardoor de 'lichtgroene mensen' afhaken. Als mensen dan in een tijd van recessie moeten bezuinigen, is het eerste wat zij opzeggen hun lidmaatschap van een natuurvereniging."

Bezuinigingen

Nu de regering flink bezuinigt op natuur, voorziet Tonkens dat er een groter beroep op vrijwilligers gedaan zal worden. "Natuurverenigingen zullen op zoek gaan naar vrijwilligers die taken kunnen uitvoeren waar zij zelf de mankracht of de middelen niet meer voor hebben. Wat dat betreft zou het een goed idee zijn als Landschapsbeheer leden zou kunnen hebben, want leden voelen zich vaak net iets meer betrokken bij de club waar ze lid van zijn."

Rol overheid

Voor de overheid ziet Tonkens slechts een bescheiden rol weggelegd als het gaat om het stimuleren van burgers om zich als vrijwilliger in te zetten voor natuur en landschap. "Hoogstens zou dat een taak kunnen zijn voor de provincie en de gemeente, maar ik zou niet weten wat de rijksoverheid kan doen. De gemeente ligt nog het meest voor de hand. Zij kunnen jongeren die een ➤

Interview met Evelien Tonkens en Derk Jan Stobbelaar

> *vevolg pagina 5*

maatschappelijke stage willen lopen, naar Landschapsbeheer verwijzen. En nu het gebruikelijk wordt om mensen iets terug te laten doen voor hun uitkering, zou ook dat in de vorm van een bijdrage aan natuur en landschap kunnen zijn.”

Stobbelaar daarentegen ziet wel degelijk een rol voor de rijksoverheid. “De nieuwe regering zou het negatieve beeld dat Bleker heeft

toch komen van Landschapsbeheer Zuid-Holland zelf. “Zo’n wervingsactie moet bij het begin beginnen: met reclame maken voor jezelf. Ik denk dat van alle natuurverenigingen die Nederland rijk is, Landschapsbeheer de minst bekende is. Daar zou je dus werk van moeten maken. Zet een bordje neer bij een werk dat je aan het uitvoeren bent of uitgevoerd hebt. Richt een kring van sympathisanten of ‘vrienden van...’ op, maar zorg hoe dan ook dat je je naamsbekendheid vergroot. Als mensen niet van je bestaan weten, hoe verwacht je dan dat ze naar je toe komen?”

Ook Stobbelaar denkt dat Landschapsbeheer te weinig bekendheid geniet, en wil daarbij vooral gebruik maken van het netwerk aan vrijwilligers dat er al is. “Ga in gesprek met de mensen over hoe zij zich willen inzetten voor natuur. Door aan te sluiten op hun wensen neem je de individualisering serieus en kan je ze toch binden. Misschien is er wel behoefte aan meer eenmalige acties. Landschapsbeheer Gelder-

land bijvoorbeeld reikt een prijs uit aan de vrijwilliger die de activiteiten van zijn club het best uitdraagt in zijn omgeving. Dat vereist dat je investeert in je vrijwilligers om ze een betere spreekbuis te laten zijn.”

Begin bij jezelf

En Evelien Tonkens zelf, steekt zij wel eens de handen uit de mouwen, anders dan in de eigen tuin? “Jawel, ik woon deels in Limburg, in Wylre om precies te zijn. In het voorjaar loop ik tijdens de paddentrek met een emmer lang de weg om de padden te helpen oversteken. Toen ik eenmaal hoorde van iemand in het dorp hoeveel padden er doodgereden werden, heb ik me aangesloten bij de vrijwilligers die zich het lot van die beestjes hebben aangetrokken. Verder steek ik altijd een plastic tas in mijn jaszak als ik een wandeling ga maken. Daarin verzamel ik het afval dat ik onderweg zie liggen. Een bescheiden bijdrage misschien, maar het zijn toch ook vormen van landschapsbeheer.” <

Een bouwboard bij de uitvoering van een project van Landschapsbeheer Zuid-Holland is een van de manieren om de naamsbekendheid te vergroten

FOTO: LANDSCHAPSBEHEER ZUID-HOLLAND

geschetst, moeten bijstellen. Bleker heeft bijgedragen aan de afbraak van de legitimiteit van het natuurbeheer; want hij heeft het beeld verspreid van geld verspillende natuurorganisaties die de economische ontwikkeling van vooral boeren frustreren. Natuurlijk, de bomen groeien niet meer tot in de hemel. Het is logisch dat de overheid meer nadruk legt op de zelfredzaamheid van de bevolking; denk aan de discussies rond de zorg. Op dezelfde manier zou de overheid kunnen zeggen: ‘Burgers, jullie zijn net zo belangrijk als wij om het collectieve goed dat natuur is te beschermen.’”

Timmer aan de weg

De grootste bijdrage aan de werving van nieuwe vrijwilligers moet volgens Tonkens

Iets terug doen in de natuur kan ook door bijvoorbeeld tijdens de Natuurwerkdag samen aan iets moois te werken

FOTO: LANDSCHAPSBEHEER ZUID-HOLLAND